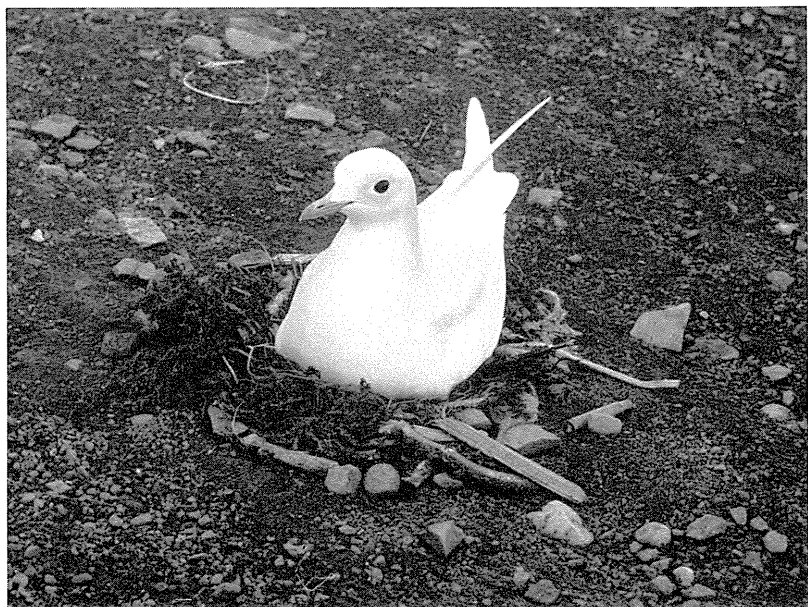

THORUP LARSEN FOT.

Fig. 1. Ismåge (*Pagophila eburnea*) ved rede på vejrstationen Nord, Nordøstgrønland, optaget i begyndelsen af juli 1961.

Ivory-Gull (Pagophila eburnea) at its nest at the weather-station Nord, N.E. Greenland, in the beginning of July 1961.

THORUP LARSEN FOT.

Fig. 2. Samme fugl som ovenfor, rugende.

Same bird as above, sitting.

Ismågen (*Pagophila eburnea* (Phipps)) som ynglefugl i Grønland.

Af FINN SALOMONSEN.

(With a Summary in English: The Ivory-Gull (*Pagophila eburnea* (Phipps))
as a Breeding-Bird in Greenland.)

(Hertil Tavle I.)

Ismågen (*Pagophila eburnea*) er den mest udprægede højarktiske art blandt fuglene. Den tilhører Polarhavet med dets is og sne og foretrækker endog i yngletiden isdækkede kyster. Da isen langs kysterne bryder op eller er ved at smelte netop i dens yngletid og derfor på denne tid næsten umulig at passere, hverken for hundeslæder eller både, er det ikke mærkeligt at Ismågens ynglepladser, såvel som dens yngleforhold i det hele taget, er meget dårligt kendte. Ikke blot yngler den i for mennesket uhyre vanskeligt tilgængelige egne, men dens ynglepladser befinder sig altid i øde og ugæstmilde områder, som i reglen er mennesketomme og blot besøges af ekspeditioner, der ikke har tid til at opholde sig så længe i området, at der kan anstilles mere detaljerede undersøgelser. Ved anlæggelsen af permanente videnskabelige eller militære stationer er dog i vore dage dette forhold ved at ændres.

Ismågen er ikke, som man skulle vente, en cirkumpolar art, men yngler hovedsageligt i et ret begrænset område i det nordlige Ishav nord for Europa og Vestasien, nemlig på Spitsbergen, Franz-Joseph Land, det nordlige Novaja Semlja og Severnaja Semlja. I dette område findes langt de fleste af dens ynglepladser, og her synes den i det hele taget ikke at være nogen ualmindelig fugl. Den yngler også på Ujedinenija Øen (Ensomhedens Ø) i Karahavet, som kan siges at ligge inden for det nævnte område. Yngleforekomster længere mod øst, på de Nysibiriske Øer og på Wrangel Ø, som er opført på udbredelseskortet hos FISHER og LOCKLEY (1954, p. 233), er ikke rigtige (JOHANSEN 1958, p. 40), og det ser ud til, at forholdene nord for Østsibirien og Alaska ikke er ekstremt højarktiske nok for denne fugl. I det canadiske arkipelag yngler Ismågen på Prince Patrick Island, Melville Island, Ellesmere Island og det nordlige Baffin Island, men den optræder kun i ringe tal i sammenligning med dens forekomster i det ovenfor nævnte

område. Der foreligger nogle ældre angivelser om, at den skulle yngle i stort tal i det indre af Brodeur Peninsula i det nordlige Baffin Island (ELLIS 1956, p. 220), men disse angivelser må betragtes med den yderste skepsis og beror sikkert på en misforståelse. Derimod ser det nu ud til at være bevist, at Ismågen yngler på Polarhavets flydende isøer, selv om der på nærværende tidspunkt endnu ikke er publiceret noget derom.

Fra Grønland foreligger blot ganske enkelte meddelelser om Ismågens ynglen. Den skal yngle i Inglefield Land, men der er intet bevis derfor. Derimod yngler spredte par i Washington Land, hvor LAUGE KOCH den 19. juni 1922 iagttog et par, som byggede rede højt oppe på et lodret fjeld på den sydlige side af Cass Fjord, og der foreligger også et par ældre angivelser, som tyder på ynglen i dette område. Længere mod øst langs Grønlands nordkyst er Ismågen truffet ret hyppigt af TH. WULFF under den Anden Thule Ekspedition. Han traf den både ved Hendriks Ø, i Warmings Land og ved St. Georges Fjord og formoder, utvivlsomt med rette, at den yngler et eller andet sted i det indre af sidstnævnte meget dybe, isfyldte fjord. Landet her er dog naturhistorisk set praktisk talt uudforsket, og der vides intet andet om Ismågens forekomst her, end hvad WULFF iagttog i sommeren 1917. I Peary Land vides Ismågen ikke at yngle, men det er dog yderst sandsynligt, at den forekommer nogle steder på nordkysten, der i realiteten er ornithologisk uudforsket. På Grønlands østkyst danner Germania Land sydgrænsen for Ismågens udbredelse. Her fandt MANNICHE i 1908 en koloni på 7 par på Renskær. Desuden iagttog han adskillige gamle fugle på nogle utilgængelige småøer nær pakisen ud for Kap Marie Valdemar i det nordlige Germania Land, hvilket tyder stærkt på, at den ynglede der. I området nord herfor, ved Amdrup Land, Holms Land og Hovgaards Ø, blev Ismågen truffet ret hyppigt af Danmark Ekspeditionens medlemmer, men der foreligger intet bevis for ynglen. Jeg har dog, ved tidligere lejlighed, udtrykt den mening, at »Ismågen utvivlsomt yngler på de talrige små, ganske uudforskede holme i Skærfjord og Jøkel Bugt og nord derfor på fastlandet op til Kronprins Christians Land« (SALOMONSEN 1950-1951, p. 289). Denne antagelse har nu vist sig at slå til.

Nogle år efter krigen anlagdes radio- og vejrstationen Nord på nordvestsiden af Kronprins Christians Land; den nøjagtige position er 81°36'N., 16°40'W. Hr. K. E. THORUP LARSEN, der er ansat på vejrstationen, har nu meddelt mig (*in litt.*), at Ismågen i år (1961) ynglede ved stationen. De tre første reder blev fundet 9. juni. Den ene indeholdt to æg, de to andre et æg. Rederne var anbragt på startbanen på den til stationen hørende flyveplads. Efterhånden rugede 12 par Ismåger på startbanen, som er 8000 fod lang, idet de tre reder var anlagt i den ene ende af startbanen, seks på den midterste del og tre i den anden ende. Det var nødvendigt at fjerne enkelte af rederne, og tre par byggede derpå på en snefri landtange, som strækker sig ud i forlængelse af stationen, ca. halvanden km fra stationen. Her fandtes den 9. juli, da hr. THORUP LARSEN afsendte sit brev til mig, to æg i hver af de tre reder. Fuglene rugede da på tolvte døgn. De medfølgende to billeder viser Ismågen på redekanten (fig. 1) og rugende (fig. 2). Efter fotografierne at dømme ser det ud til at rederne er bygget af mos (tang?), kantet med småsten og pinde. Af to æg, som indsendtes til Zoologisk Museum var det ene desværre gået så meget i stykker, at det ikke kunne måles, mens det andet målte 56×41 mm. Disse mål er ret små, men dog betydeligt over de minimumsmål, som opgives hos WITHERBY *et al.* (1947, p. 121). I farve minder æggene mest om Stormmågens.

En ny yngleplads for Ismågen er altid af interesse, og det må i høj grad håbes, at den på station Nord vil få muligheder for at trives og vokse. Det er sandsynligt, at Ismågerne, som er meget lidt sky fugle, har slået sig ned tæt ved stationen hidlokket af udkastet affald.

SUMMARY IN ENGLISH

The Ivory-Gull (*Pagophila eburnea* (Phipps)) as a Breeding-Bird in Greenland.

A short review is given of the known breeding places of the Ivory-Gull (*Pagophila eburnea*). The condition in Greenland is especially emphasized. The only certain breeding record in this country dates back to MANNICHE, who in 1908 found seven pairs nesting on the skerry Renskær off Germania Land. In addition, there is some evidence of its breeding in Washington Land, but no actual proof. However, the Ivory-

Gull, undoubtedly, breeds at some other places along the zoologically almost unexplored coasts of North Greenland.

Recently Mr. K. E. THORUP LARSEN informed me that 12 pairs of Ivory-Gull were breeding in 1961 on the air-strip of the weather-station Nord ($81^{\circ}36'N.$, $16^{\circ}40'W.$), situated on the northwestern coast of Kronprins Christians Land in Northeast Greenland. The three first nests were found on the 9th of June; they contained two, one and one egg, respectively. Other nests contained two eggs, the latest ones were laid on about the 27th of June. The accompanying photographs show an Ivory-Gull at its nest (fig. 1) and sitting (fig. 2).

Literatur.

- ELLIS, D. V. 1956: Observations on the Migration, Distribution and Breeding of Birds in the Canadian Arctic During 1954 and 1955. – Dansk Ornith. Foren. Tidsskr. **50**.
- FISHER, J. and R. M. LOCKLEY 1954: Sea-Birds. An Introduction to the Natural History of the Sea-Birds of the North Atlantic. – London.
- JOHANSEN, H. 1958: Revision und Entstehung der arktischen Vogel-fauna. II. – Acta Arctica, fasc. IX.
- SALOMONSEN, F. 1950–1951: Grønlands Fugle. The Birds of Greenland. – København.
- WITHERBY, H. F. *et al.* 1947: The Handbook of British Birds, Vol. V. – London.